

Debreceni Szemle. — 1942. 4. sz. Pap Károly: *Oláh Gábor*. A Debreceni Csokonai Kör Oláh Gábor születése hatvanadik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésének elnöki megnyitója. Csokonaiól, Kölcseyből, Aranyból „indult ki Oláh Gábor, ők adják írói műveltségének — Petőfivel együtt — legmélyebb alaprétegét.“ — Móricz Zsigmond: *Oláh Gábor útja*. „Oláh Gábor az első, aki nem mondta ki Budapestnek, hogy ‚alázatos szolgálja‘.“ — Csobán Endre: *Oláh Gábor és Debrecen*. „Oláh Gábor édesgyermek a debreceni szellemnek.“ — Ilankis János: *Pihenő irodalom*. Faludi Ferenc, Amadé László, Orezzy Lőrinc és Gvadányi József életműve az európai szellemi áramlatok sodrában.

Egyetemes Philológiai Közlöny. — 1942. 2. sz. Koltay-Kastner Jenő: *Cola di Rienzo és a magyar renaissance kezdetei*. Nagy Lajos király és Cola di Rienzo, a római tribun sohasem találkozott egymással, de a tervek és az eszmék közössége közel hozta egymáshoz a két nagy kortársat. A király a tribún hatására a spiritualis-obszervans lelkület pártfogója és részese. — Vitéz Ilázi Jenő: *Gúnyvers a soproni asszonyokról 1595-ből*. A németnyelvű pasquillus szövege és írójára, Wiener Jánosra vonatkozó néhány személyes jellegű adat. — Eckhardt Sándor: *Író és színjátszó magyar-francia hadifoglyok Bonaparte háborúi alatt*. Egy 1798-ból való francianyelvű költemény szövege s egy magyar vonatkozású adat George Sand önéletírásából. — Csorba Tibor. *Czahrowski Adám, XVI. századi lengyel katonaköltő Magyarországon*. A nemrég felfedezett költő kilenc évet töltött magyar végvárakban. Magyar tárgyú költeményeinek ismertetése.

Erdélyi Helikon. — 1942. 4. sz. Ortutay Gyula: *Krizsa János*. Írói arckép. — Kovács László: *Enekes madár*. Tamási Áron népi játékanak színpadi pályafutása. — 5. sz. *A 150. éves erdélyi magyar színjátszásnak szentelt ünnepi számból* kiemelkedik Pukánszky Kádár Jolán: Erdélyi színjátszás, Kádár Imre: A kolozsvári színjátszás adatai és Kós Károly: A kolozsvári színjátszás hajlékai tanulmánya. — 6. sz. Bisztray Gyula: *Apáczai Csere János*. Pedagógiai jelentősége.

Erdélyi Múzeum. — 1942. 2. sz. Csery-Clauser Mihály: *Vándza Mihály*. (1781—1854?) A feledésbe merült ‚teátrista‘ írói munkássága és színészi pályája adatainak összegyűjtése. (Felhívja a figyelmet Udvarhelyi Miklósnak az Erdélyi Múzeum kéziratárában lévő kiadatlan önéletírására!) — Kristóf György: *Még egyszer a Bánk bán nyomában*. Néhány helyreigazító észrevétel Janovics Jenőnek a folyóirat előző számában megjelent cikkére vonatkozólag; így többek között az első előadás dícsősége nem Kolozsvárt illeti, hanem Kassát s az nem Egressy Gábor, hanem Udvarhelyi Miklós nevéhez fűződik.

Irodalomtörténeti Közlemények. — 1942. 2. sz. Vajthó László: *Arany János és a magyar rím*. Arany korszakos jelentősége a magyar rím történetében (asszonán). Utána legkiválóbb művészei a rímnek Reviczky Gyula és Vargha

Gyula, az újabbak közül: Babits Mihály, Kosztolányi Dezső és Tóth Árpád. — Viszota Gyula: *Gróf Széchenyi István mint katona*. (2.) Az első számú ulánusezredben (1811. májustól 1815. februárig). Futártiszti szolgálata. A drezdai és a lipcsei útközvetben. — *Bárá Eötvös József néhány kiadatlan levele*. Négy darab Szalay Lászlóhoz írt levél (1831—1836.) — *Vadnay Károly levelestárából*. (2.) Szász Károly, Győry Vilmos, Fábian Gábor (verses), Szigligeti Ede, Jókai Mór, Greguss Ágost, Frankenburg Adolf, Csiky Gergely, Blaha Lujza, Pálffy Albert, Lévay József, Rákosi Jenő, Jámbor Pál, Tárkányi Béla, Dóczi Lajos, Degré Alajos, gr. Zichy Géza, Görgei Artur, Keleti Gusztáv és Somogyi János ref. tanító levelei. — *Szigligeti Ede levelei*. (2.) Egressy Gáborhoz, Fáy Andrásához, Molnár Györgyhöz, Gyulai Ferenchez, Pompéry Jánoshoz, E. Kovács Gyulához, Prielle Kornéliához, Toldy Ferenchez, Gyulai Pálhoz, Abonyi Lajoshoz, Rákosi Jenőhöz írt levelek. — *Könyvismertetések*. — *Repertórium*.

Katolikus Szemle. — 1942. 4. sz. Pornay Gyula: *Garay János vallássossága*. „Költészetében egyesül a kor romantikus áramlata az örök isteni szépséggel.“

Koszorú. — 1942. 3. sz. Gyökössy Endre: *Tömörkény István*. A Petőfi-Társaság időnként egy-egy régen elhunyt tagjának az emlékét kegyeletesen megújítja. — 4. sz. Gáspár Jenő: *Petőfi centenárius évei*. Visszapillantás a Pápán töltött idő százéves irodalmi emlékeire. — Jankovics Marcell: *Lelkek találkozása*. A jeles olasz költő és Petőfi-fordító, Giuseppe Cassone (1843—1910) a magyar Hirsch Margittal (1879—1941) 1906-tól haláláig folytatott levelezésének ismertetése.

Magyar Lélek. — 1942. 4. sz. Gergely Gergely: *A szegedvidéki paraszt az irodalomban*. Tömörkény István és Móra Ferenc parasztábrázolásáról. — Zimándi Pius: *Irodalomtörténetírásunk úttörői*. Czvittinger Dávid Specimen-jének és Bod Péter Magyar Athenasának népszerű ismertetése.

Magyarságtudomány. — 2. sz. Solymossy Sándor: *A magyar csodaszarvas-monda*. A monda aktái alapján eredethagyományunk elemeinek vizsgálata. — Eckhardt Sándor: *Balassi Bálint ismeretlen levelei*. A beszercebányai levéltár öt Balassi-leveleinek hasonmások alapján való közlése. Ezeket a leveleket Dézsi Lajos nem közli Balassi-kiadásában. — Fitz József: *A régi nyomdák gazdálkodása*. Hess András budai műhelye jellegzetes mecénási nyomda. A sárvár-újszigeti nyomdáról aránylag sok forrásunk van. — Pózsonyi Erzsébet: *A Tar Lőrinc-monda és a Szent Patrik purgatóriumi víziók keletkezése*. (2.) Arra a kérdésre felel, vajjon bizonyos, tisztán népi, különösen magyar népi hagyományokban található-e oly csíra és a magyar nép gondolatvilágában mutatkozott-e oly készség, amely valószínűvé teszi azt a feltevést, hogy Tar Lőrinc mondája a Tinódi említett formában nálunk valóban kifejlődhetett és elterjedhetett. — Szabolcsi Bence: *Vers- és dallam-emlék a „Törökországi levelek“-ben*. A régi magyar próza ritmikájának elemzésére azért alkalmas Mikes műve, mert tisztán tükrözi a régi magyar, pontosabban: a székely élőbeszédet. — Petró Sándor: *Irodalmi hatások a XIX. század második felének egyházi énekköltészetében*. Kétfajta ének maradt ebből a korból a XX. századra: az almanach-lírához kapcsolódó és a népivé vált barokk-ének. — Sárkány Oszkár: *Magyar tájszemlélet*. A népi-nemzeti klasszicizmus táj-

szemléletének néhány típusára mutat rá Kisfaludy Sándor, Arany, Petőfi, Kemény és Jókai idézetekkel. — Gáldi László: *A magyarországi román költészet a múlt század második felében*. A költői törekvéseknek két iránya van: 1. Nagyszében-Brassó népiskolája és 2. Nagyvárad latinosabb köre. A magyarországi román költészetben korántsem bukkanunk lépten-nyomon annyi magyar hatásra, mint elméletileg gondolnánk.

Nouvelle Revue de Hongrie. — 1942. 4. sz. Fitz József: *Le Livre de Hongrie*. A magyar bibliográfiai irodalom fejlődésének vázlatos áttekintése. — Kovács László: *Charles Molter*. Irói arckép.

Ország Útja. — 1942. 6. sz. Balogh Edgár: *Az irodalmi transzilvanizmus keletkezéséhez*. Hogyan vált Erdélyben a politikai eszme irodalmivá.

Pannonhalmi Szemle. — 1942. 2. sz. Kolos Endre: *Sik Sándor lírája*. „Ha formában, nyelvben, szimbolizmusban Ady ígését fedezzük is fel a felépő Sik versein, tartalomban, szellemben a lánglelkű Prohászkanak ihletését érezzük.“ — Péntes Balduin: *Magyar kolostori biedermeier*. Guzmics Izidor életének és működésének biedermeier vonásai apáti naplója (megjelent: 1903), levelei és egyéb munkái alapján.

Páosztortűz. — 1942. 5. sz. Biró Béla: *Döbrentei Gábor napi jegyzései*. Kiragadott részek az 1822-1845 évek feljegyzéseiből, melyek az Erdélyi Múzeum kéziratárában várnak a kiadásra. — 6. sz. Kozocsa Sándor: *A mai magyar irodalom áttekintése a régiek, a modernek és a népiesek szempontjából*.

Protestáns Szemle. — 1942. 5. sz. Bóka László: *Illyés Gyula prózája*. „Az a küzdelem, mit írás közben folytat önmagával, felér a legnagyobb műgonddal.“

Sorsunk. — 1942. 3. sz. Veres Péter: *Németh László*. „Művészi és szociális-erkölcsi vállalkozása az irodalmi harc.“ — Makay Gusztáv: *Kosztolányi, a költő*. „Egész költészete a halál gondolatából sarkad ki s a maradandóság ígérete alatt áll.“ — 4. sz. Juhász Géza: *Első remektróink magyar igénye*. Esmefuttatás Janus Pannoniusról, Bornemisza Péterről és Balassi Bálintról. — Rónay György: *Magyar regény — európai regény*. Krudy Gyula regényírásának néhány vonása.

Tükör. — 1942. 4. sz. Kis Boáz: *Tompa Mihály Sárbogárdon*. Új adalékok az 1838. márc. 13. és 1839. márc. 12. közötti segédtanítóskodásról.

Vigilia. — 1942. 4. sz. Vajda Endre: *Juhász Gyula*. „Belsőleg termékeny, de látszólag meddő évekön keresztül, mint az irodalom elfelejtett élőjét rejtette a vidék, hogy a 'neue Sachlichkeit' lírikus nemzedéke benne találja meg később egyik mesterét.“ — Lovass Gyula: *Gozsdu, egy századvégi elbeszélő*. „Írói pályáját nagyjában a Justhéhoz hasonló oroszos lelki alkat határozza meg, különböző árnyalatú, különböző hatások alatt készült, különböző szándékú műveinek ez a lélekalkat adja meg a közös ízt, tehetsége jellegzetes vonásait, írói látása határait, s ez határozza meg művei fogadtatását és sorsát is.“

Zempléni Fáklya. — 1942. 3—4. sz. Marton László: *Gyóni Géza Krasznajarszokban*. Az utolsó évek. — *Fáy András pataki kéziratai*. 11 kiadatlan kéziratának jegyzéke: versek, aforizmák, orvosi jegyzetek és egy levél Terhes Sámuelhez (1825. XI. 16.), utóbbi közölve is.